

Jaarverslag 2022

Natuur, cultuur en kunst

Alfons van Bokhorst bij één van de vele activiteiten tijdens de herdenking van 600 jaar Sint Elisabethsvloed; de opnames van een vlog

Inhoudsopgave

		Pagina
1	Voorwoord	5
2	Samenvatting	6
3	Overzicht activiteiten 2022	6
4	Bezoekersaantallen 2022	11
5	Promotie en Publiciteit	12
6	Samenwerkingsverbanden	14
7	Exploitatiereningen 2022	15
8	Personeel en Organisatie	17
9	Green Key	19
10	Vereniging Vrienden	20
11	Ambitiedocument	21
12	Culturele Codes	21

Buitemuseum de Pannekoek bij extreem hoog water in de Biesbosch

1. Voorwoord

“Voor u ligt het jaarverslag 2022 van het Biesbosch MuseumEiland.

Het was een jaar van veranderingen. Niet alleen hebben we de pandemie achter ons gelaten en konden we onze bezoekers weer zonder beperkingen ontvangen, daarnaast verwelkomden we Annemarie de Stigter.

Annemarie is aangesteld als commercieel directeur naast Peter van Beek die de directie voert over het museale gedeelte. De versterking van de directie vloeit direct voort uit ons ambitiesdocument. Hanneke Blom en Gerard van Hiele namen afscheid van het bestuur en John Bakker trad toe.

Dit voorwoord schrijf ik wederom met plezier omdat het mij de gelegenheid geeft de waardering van het bestuur van het Biesbosch MuseumEiland over te brengen. Waardering voor onze medewerkers en de vele vrijwilligers die met een niet aflatende energie onze bezoekers welkom hebben geheten en het bijzondere gebouw hebben onderhouden. Daarnaast zijn we veel dank verschuldigd aan onze sponsors en de gemeente Altena. Zij maken het mede mogelijk het museum te laten voortbestaan als een unieke plek in Noord-Brabant waar natuur, watermanagement en educatie samenkomen. Trots zijn we ook op de vele ‘vrienden van het Biesbosch Museum’ en hun bestuur. Zij ondersteunen het museum en verdienen daarom onze erkentelijkheid.

Ik noemde hiervoor de veranderingen in ons museum, maar ook in onze samenleving zijn veranderingen zichtbaar en voelbaar. Dat vertaalt zich bijvoorbeeld naar de gedachte om ons erfgoed als uitgangspunt voor (te ontwikkelen) beleid te nemen.

De transitie van ons land vraagt een regierol van de overheid. Erfgoed komt in al die opgaven naar voren. Het vormt vertrekpunt van het ruimtelijk beleid, het staat voor de identiteit van onze provincie, het draagt bij aan de leefbaarheid voor ons als inwoners.

Brede welvaart is een zwaarwegend uitgangspunt voor beleid. Cultureel erfgoed is één van de pijlers voor een veilige en gezonde sociale en fysieke leefomgeving. Mensen waarderen erfgoed in hoge mate. Of het nu gaat om archeologie, tradities, monumenten, musea of landschappen: erfgoed bepaalt de identiteit van ons land, onze provincie, onze regio.

In 2023 zet het Biesbosch MuseumEiland zich in om haar rol en taak in dit perspectief voortvarend mee vorm te geven.

Yves de Boer- voorzitter Stichting Biesbosch MuseumEiland

2. Samenvatting

Ook in 2022 is de cultuursector nog geraakt door de coronapandemie. Leidde dit in 2020 en 2021 nog tot in totaal 45 weken gedwongen sluiting; in 2022 was het museum van 1 t/m 25 januari 2022 verplicht gesloten. We liepen daardoor de altijd goed bezochte tweede week van de kerstvakantie mis. De rest van de januari maand is het altijd relatief rustig, dus daar hebben we minder schade opgelopen.

Vanwege corona is in 2021 besloten het herdenkingsjaar 600 jaar Sint Elisabethsvloed te verlengen tot september 2022. Pas op 22 maart 2022 kon eindelijk de officiële opening van de expositie 600 jaar Elisabethsvloed plaatshebben. Het herdenkingsjaar is in het weekend van 19 en 20 november afgesloten.

3. Overzicht activiteiten 2022

Schenking acht werken Biesbosch-schilder Thomas van Heck (1910-2006)

Op vrijdag 22 april om 14.00 uur ontving voorzitter Yves de Boer uit handen van Mieke van Berkel, dochter van de schilder, acht werken van Biesbosch-schilder Thomas van Heck. Ze hebben een plaats gekregen in de vaste expositie van het museum. Thomas Cornelis van Heck werd geboren op 10 juni 1910 in Dordrecht. Na de lagere school ging hij naar de tekenschool op het Kromhout in Dordrecht. Thomas kon al snel leven van zijn werk. In de oorlogsjaren ruilde hij werk voor eten voor zijn gezin. Thomas had lang een atelier in Pictura op de Voorstraat in Dordrecht.

Meer dan 40 jaar schilderde hij in de Biesbosch. Samen met zijn vrouw Neeltje zwierf hij met zijn schip 'de Schilder' door het gebied. De kreken, eb en vloed, de vissers, griendwerkers en rietsnijders waren zijn favoriete onderwerpen. Thomas was de laatste Dordtse impressionist. Hij stierf op zeer hoge leeftijd in 2006.

Mieke van Berkel en Yves de Boer.

Kranslegging

Op 4 mei werd samen met het 4 mei Comité Werkendam een krans gelegd bij het monument op het Biesbosch MuseumEiland ter nagedachtenis aan de rol die de boeren in de Biesbosch in de Tweede Wereldoorlog hebben gespeeld.

Herdenkingsjaar 600 jaar Sint-Elisabethsvloed

Thema-expositie 600 jaar St. Elisabethsvloed De Kracht van het Water.

Ook in 2022 was de expositie 600 jaar herdenking St. Elisabethsvloed de Grote of Zuid-Hollandse Waard in het museum te zien.

Vanwege corona was het nog niet mogelijk geweest de expositie die al enige tijd in het museum te zien was, officieel te openen. Op 22 maart 2022 is alsnog de officiële herdenking/opening gehouden, waarbij een groot kunstwerk (een modern drieluik van Street artist Florian Baltus) op het voorterrein van het museum werd onthuld door Erik Wagener, directeur HWBP (Hoogwaterbeschermingsprogramma), de dijkgraven van de betrokken waterschappen en enkele hoogwaardigheidsbekleders.

Deltacommissaris Peter Glas kon helaas niet persoonlijk aanwezig zijn. Hij richtte zich via een vdeoboodschap nog wel tot de genodigden.

Verhalenverteller Nico van Lent en muziekgezelschap Zeevonk traden op tijdens de opening.

Erik Wagener bij de opening van de expositie.

Verhalenverteller Nico van Lent .

Educatie 600 jaar Sint Elisabethsvloed

Ons museum is aangesloten bij het Global Network of Water Museums van UNESCO-IHP. In 2022 werd het initiatief 'The water we want' georganiseerd. Scholen, leerinstellingen en maatschappelijke organisaties over de hele wereld konden deelnemen aan deze wedstrijd. Tekenleerlingen uit 5 havo van het Mgr. Frencken college uit Oosterhout maakten een tekenopdracht over de Sint-Elisabethsvloed. Studente Myrthe Rombouts kreeg voor haar werk "The last drop" een speciale vermelding. Een aantal eindwerken heeft een plekje gekregen in de wisselexpositie op het Biesbosch MuseumEiland.

Reuzenarbeid

In 2021 verscheen het boek Reuzenarbeid van Willem van der Ham. In 2022 werd het idee opgevat dit boek via een aantal tentoonstellingen met musea te koppelen aan de herdenking van 600 jaar St. Elisabethsvloed. Op 21 april 2022 opende de heer J.K. van Oord, voorzitter van het Comité van Aanbeveling, de buitenexpositie Reuzenarbeid op het Biesbosch MuseumEiland. De expositie bestaat uit foto's van waterbouwkundige werken. De expo sluit aan op het door Willem van der Ham gemaakt fotoboek en een bijbehorende film van Hans Goedkoop (Andere tijden) die ook is te zien in het museum.

Opening van de buitenexpositie Reuzenarbeid door Jan Kornelis van Oord. Rechts Willem van der Hama, uiter van het boek en samensteller van de expositie.

Laarzendag

Op zaterdag 14 mei vond in het NLDeltagebied inclusief de Biesbosch de allereerste Laarzendag plaats. De laars staat daarbij symbool voor droge voeten en meer biodiversiteit in de delta.

Op het Biesbosch MuseumEiland reikte Stijn Smeulders, gedeputeerde van de Provincie Noord-Brabant, Gouden Laarzen uit aan de winnaars van een door de gemeenten in de delta georganiseerde wedstrijd.

Vijf particuliere initiatieven om wateroverlast en verlies van biodiversiteit tegen te gaan ontvingen een cheque om hun aangedragen initiatieven t.b.v. klimaatadaptatie, biodiversiteit of waterveiligheid mogelijk te gaan maken.

In de middag werden de deltakampioenschappen waterspatten in de Biesbosch Beleving op het Biesbosch MuseumEiland georganiseerd.

Deltaconcert

Op 9 juli 's avonds organiseerde de stichting Deltaconcerten in samenwerking met het Biesbosch MuseumEiland een unieke muzikale natuurbeleving. Op het buitenterras van het eiland trad Quartet Quinétique op met een speciaal voor de zonsondergang geschreven programma. Op het terras begeleidde het strijkkwartet de zon tijdens het zakken. De verschillende stukken sloten minutieus aan bij de verschillende schakeringen van de zonsondergang.

Dit midzomeravondconcert maakte deel uit van het programma van de Stichting Deltaconcerten. De stichting wil in het decor van de delta natuur en muziek bij elkaar brengen. Natuur in het algemeen en water in het bijzonder vormen de inspiratiebronnen voor de programmering. Het evenement trok 120 toeschouwers.

Afsluitingsweekend

De officiële afsluiting van het Elisabethjaar had plaats in het weekend van 19-20 november 2022. Naast lezingen 'Nederland en het Water' door Wil Borm, 'Haakse Zeedijk' door Dick Buteijn verzorgde Harm Blom van Staatsbosbeheer een lezing over de visarend en aansluitend een wandeling door een deel van de Noordwaard.

Speciaal voor de kinderen waren speurtochten, kleurplaten voor de allerkleinsten, het hoogwaterspel, spel 'hozen en lozen' en een watertafel beschikbaar.

De Verhalenverteller in buitenmuseum De Pannekoek kon helaas niet doorgaan vanwege een coronabesmetting. Extra jammer, omdat dit juist hét programmaonderdeel voor de jeugd was. We

hebben hiervoor circa 60 reserveringen moeten annuleren. Dit weekend trok 110 extra bezoekers

De thema-expositie zou aanvankelijk tot en met 20 november 2022 (het Elisabethjaar) blijven staan, maar werd verlengd tot en met de kerstvakantie omdat de verdere programmering in deze ruimte dat toeliet.

4. Bezoekersaantallen 2022

Museum	2021	2022
Volwassenen	4.480	5.705
Kinderen	836	1.272
65+	724	848
CJP	49	46
Volwassenen groep	1.316	2.698
Kinderen groep	251	1.144
Speciale acties	80	0
Gratis toegang	208	346
Vrienden Biesbosch MuseumEiland	74	169
Peuters	394	674
MJK	5.211	6.752
MJK kind	664	1.143
Subtotalen	14.287	20.797
Museum + rondvaart		
Volwassenen individueel	8.860	13.142
Kinderen individueel	986	1.464
Volwassenen groep	753	2.843
Kinderen groep	157	648
MJK	4.195	5.880
MJK kind	545	748
Vrienden BME		12
Gratis toegang	3	21
Subtotalen	15.499	24.758
Totaal museum+museum/rondvaart	29.786	45.555
Onderverdeling naar categorie	2021	2022
Volwassenen individueel	23.884	32.921
Kinderen individueel	3.425	5.301
Volwassenen groep	2.069	5.541
Kinderen groep	408	1.792
	29.786	45.555

Met in totaal 45.555 betalende bezoekers is het aantal betalende bezoekers nog niet op het niveau van voor de coronapandemie. In 2022 noteerden we 85 % van het bezoekersaantal ten opzichte van het laatste coronavrije jaar 2019. In navolging van de coronajaren 2020 en 2021 is het groepsbezoek opnieuw achtergebleven.

Het museum is opgenomen in verschillende dagtochten van touroperators en ook vaak toneel van familieëunies en personeelsuitjes.

Onze website www.biesboschmuseumeiland.nl is in 2022 door 111.000 mensen geraadpleegd.

2022	Museum	Bezoekerscentrum
Januari	199	793
Februari	1.145	2.026
Maart	2.636	4.085
April	4.858	4.785
Mei	6.615	6.389
Juni	5.362	5.561
Juli	6.197	7.021
Augustus	6.936	8.260
September	5.217	4.999
Oktober	3.985	4.333
November	1.673	2.283
December	732	1.200
Totaal	45.555	51.735

Naar de Brabantse Natuurpoort met het gratis toegankelijke restaurant en informatiecentrum kwamen ruim 51.000 bezoekers. Die bevestigen het beeld dat bezoekers van de Biesbosch het Biesbosch MuseumEiland zien als ideaal startpunt voor een wandeling of fietsroute.

5. Promotie en publiciteit

Dichterbij de Biesbosch

Met de campagne richt VisitBrabant zich op kort meerdaags bezoek met een focus op doelgroepen uit Vlaanderen (BE) en Nordrhein-Westfalen (DE). In de campagne benadrukken we de korte afstand tot Brabant, het afwisselende aanbod en het gevoel dat Brabant bij je oproept. Brabant is dichterbij dan je denkt. Letterlijk én figuurlijk. De campagne is in april 2022 van start gegaan en loopt t/m 2024.

Erfgoed Brabant

Erfgoed Brabant heeft in 2022 in de juni-editie van Museumpeil aandacht besteed aan het keurmerk Green Key. Biesbosch MuseumEiland werd aangehaald als één van de twaalf Brabantse Musea met dit keurmerk.

Gidsencursus Biesbosch

Op 17 mei werd het cursusonderdeel cultuurhistorie van de gidsencursus Biesbosch in het Biesbosch museum afgerond.

De visarend

Vogelbescherming en Staatsbosbeheer hebben het initiatief genomen om via een livestream <https://www.vogelbescherming.nl/beleefdelente/visarend> de ontwikkelingen op het nest van de visarend op de voet te volgen. Dit kon ook op een scherm in ons bezoekerscentrum. Op vrijdag 26 maart arriveerde de eerste visarend op het nest, vijf dagen later gevolgd door een vrouwtje. De visarenden leggen op weg van Afrika naar Nederland per dag circa 260 kilometer af.

In 2021 zijn onder het oog van de camera drie eieren in dit nest met succes uitgebroed. In totaal zorgden vijf broedparen in de Biesbosch voor acht nakomelingen.

Publiciteit 600 jaar Sint-Elisabethsvloed

Het project '600 jaar Elisabethsvloed' van het Biesbosch MuseumEiland bestond uit meerdere onderdelen. Vanuit de gedachte dat gezamenlijk meer (publiek) bereikt kan worden, heeft het Biesbosch MuseumEiland het initiatief genomen om samen met de stakeholders van de Biesbosch en watermanagers van Nederland een aansprekende expositie (drieluik) te programmeren in het kader van '600 jaar Elisabethsvloed'. We zijn meegelift op de overkoepelende organisatie (provincies Zuid-Holland en Noord-Brabant + gemeente Dordrecht), denk hierbij aan het afstemmen van activiteiten en evenementen. De marketing werd verzorgd door Dordrecht Marketing, er is een huisstijl en een website ontworpen waarvan wij ook gebruik hebben gemaakt.

Ook in 2022 was de livestream op het nest van de zeearend te zien in het bezoekerscentrum.

Publicaties

Het Kontakt besteedde op 22-02-2022 aandacht aan de toekenning van het gouden Green Key-certificaat.

Op 23 mei 2022 zijn opnamen voor het ZAPP- televisieprogramma 'Klaas kan alles' gemaakt. De aflevering waarin Klaas langs Biesbosch MuseumEiland komt is uitgezonden op 22 oktober om 18:30 uur bij ZAPP (NPO3).

Op maandag 29 augustus zijn voor het RTL 4 programma genaamd 'Buitengewoon Nederland!' opnamen gemaakt. Vanaf het museum is de presentatie van het programma (opening, bruggen en slot) gedaan. Er werd aandacht besteed aan het museum, de rondvaart en buitenmuseum De Pannekoek.

In Libelle 49 2022 stond de rubriek 'I Love Holland' in het teken van de Biesbosch met speciale redactionele aandacht voor het MuseumEiland.

De Volkskrant heeft in het weekendmagazine van 4 augustus 2022 redactioneel aandacht besteed aan de Biesbosch met ook aandacht voor het Biesbosch MuseumEiland onder de titel: "De Biesbosch is zo ongeveer het ruigste wat je in Nederland kunt aantreffen."

6. Samenwerkingsverbanden

Het Biesbosch Museum is aangesloten bij de Nederlandse Museumvereniging.

Het museum is agendalid van Erfgoed Altena. Hierin hebben de Historische Verenigingen Werkendam en Historische Kring 'Het Oude Land van Heusden en Altena', de Stichting Historische Reeks, het streekarchief en de Archeologische Vereniging Land van Heusden en Altena en de bibliotheek zitting. Het initiatief Ons Water van het Ministerie van I en W wil komen tot een samenwerkingsverband tussen een aantal landelijke aan water gerelateerde musea, om langs dit kanaal het belang voor de aandacht van goede waterkwaliteit en waterbeheer ook buiten de twee landelijke 'Weken van Ons Water' te verspreiden. De deelnemende musea zijn het Baggermuseum Sliedrecht, Zuiderzeemuseum Enkhuizen, Waterliniuseum Bunnik, Nieuw Land Erfgoed Centrum Lelystad, Haarlemmermeermuseum De Cruquius, Nederlands Watermuseum Arnhem, Woudagemaal Lemmer, Watersnoodmuseum Ouwkerk, Biesbosch MuseumEiland Werkendam en het Fries Museum Leeuwarden.

Het Biesbosch MuseumEiland is aangesloten bij het Brabantse Natuurpoorten Netwerk. Elke Natuurpoort heeft een eigen folder en een samenwerkingsverband met Route NL. Deze organisatie geeft elk jaar een speciale gids met de deelnemende Natuurpoorten uit inclusief vermelding op de website.

Het netwerk maakt zich op verzoek van de provincie Noord-Brabant ook sterk voor toegankelijke natuur in de buurt van de Brabantse Natuurpoorten. Doel is het treffen van voorzieningen waardoor mensen met een beperking ook de natuur in kunnen gaan.

Global Network of Water Museums van UNESCO-IHP.

UNESCO-IHP Venetië is initiatiefnemer voor een Global Network of Water Museums. Deelnemende musea zijn niet allemaal musea met een gebouw en een collectie om naar te kijken; er zijn zogenaamde 'open air' musea bij en er is zelfs een geheel virtueel museum bij.

Openingshandeling bij het drieluik op het voorterrein van het museum.

Fragment uit het drieluik van de Sint Elisabethsvloed van kunstenaar Florian Baltus.

7. Exploitatiereningen 2022

Biesbosch MuseumEiland	Museum	Horeca	Beheer	Totaal
	2022	2022	2022	2022
Baten	€	€	€	€
Netto-omzet	515.862	427.268	300.549	1.243.679
Overige bedrijfsopbrengsten	31.147	1.000	40.551	72.698
Donaties en subsidies	102.987			102.987
Som der exploitatiebaten	649.996	428.268	341.100	1.419.364
Lasten				
Kostprijs van de omzet	39.956	110.786		150.742
Personeelskosten				
Lonen en salarissen	271.589	202.572		474.161
Sociale lasten	43.046			43.046
Pensioenlasten	27.057			27.057
Andere personeelskosten	25.907			25.907
Totaal personeelskosten	367.599	202.572		570.171
Overige bedrijfskosten				
Huisvestingskosten	219.953	78.885	98.609	397.447
Exploitatiekosten	713	23.282		23.995
Verkoopkosten	10.831	4.721		15.552
Kantoorkosten	24.794	678	-	25.472
Algemene kosten	21.541	44.078	49.575	115.194
Som der exploitatielasten	685.387	465.002	148.184	1.298.573
Exploitatieresultaat voor afschrijvingen	-35.391	-36.734	192.916	120.791
Afschrijvingen			260.572	260.572
Exploitatieresultaat na afschrijvingen	-35391	-36.734	-67.656	-139.781
Financiële baten en lasten				
Rentelasten en soortgelijke kosten	-4.024	-240	-6.389	-10.653
Resultaat na afschrijvingen	-39415	-36.974	-74.045	-150.434

Na aanvankelijk nog een eerste maand gedwongen sluiting vanwege de voortdurende Corona-pandemie is in 2022 een voorzichtig herstel van de bezoekersaantallen ingetreden. Uiteindelijk bezochten ruim 45.000 bezoekers het museum.

In 2022 hebben we de volgende vormen van coronasteun ontvangen:

Compensatieregeling Coronacrisis Musea Vijfde Steunmaatregel, uitgevoerd door het Mondriaan Fonds namens de staatssecretaris van Cultuur en Media. We ontvingen € 60.000,00. Deze bijdrage moet voor 30 juni 2023 verantwoord worden. Van 1 november t/m 31 maart is het museum op maandag gesloten. Dit is een bezuinigingsmaatregel die is ingegeven door de coronacrisis. Verder wordt er sinds de coronapandemie meer en structureel thuisgewerkt door de kantoormedewerkers.

8. Personeel & Organisatie

Bestuur Biesbosch Museum

In 2022 was de samenstelling van het bestuur als volgt:

		Functie	In functie d.d.	Aftredend
Dhr.	Y.C.M.G. de Boer	Voorzitter	21-01-2019	21-01-2023
Dhr.	R. van Diem	Penningmeester	18-02-2019	18-02-2023
Vacature		Secretaris		
Mw.	M.A. Hakkers	Bestuurslid	17-05-2021	17-05-2025
Dhr.	J. Bakker	Bestuurslid	18-07-2022	18-07-2026

De heer J. Bakker uit Sleeuwijk trad per juni 2022 toe tot het museumbestuur.

De heer G.L. van Hiele trad op 30 mei 2022 officieel af als bestuurslid van de Stichting Biesbosch MuseumEiland. Hij maakte sinds 2018 deel uit van het bestuur en ontving op 30 mei tijdens een vaartocht ter gelegenheid van zijn afscheid een bronzen bever uit handen van voorzitter Yves de Boer.

Mevrouw H. Blom-Postma trad per 1 mei 2022 af als bestuurslid van de Stichting Biesbosch MuseumEiland.

Het bestuur vergaderde in 2022 op 17 januari, 21 februari, 21 maart, 25 april, 30 mei, 20 juni, 18 juli, 6 september, 24 oktober en 22 november.

Comité van Aanbeveling

In 1996 is bij de oprichting van de Vereniging Vrienden een Comité van Aanbeveling aangezocht.

Het Comité bestaat uit de volgende leden:

Dhr. J.K. van Oord - voorzitter

Mevr. mr. I.R. Adema - Commissaris van de Koning van de provincie Noord-Brabant

Dhr. J. Heijkoop - burgemeester van Hendrik-Ido-Ambacht

Dhr. D.C.H. Verheijen - oud-directeur Parkschap Nationaal Park De Biesbosch

Dhr. P.J. Schoon - algemeen directeur Dordrechts Museum

Dhr. E.B.A. Lichtenberg - burgemeester van de gemeente Altena

Personeel Biesbosch MuseumEiland

De stichting Biesbosch MuseumEiland heeft 6,5 fte in dienst. In totaal zijn 8 personen werkzaam op het terrein van:

- financiële en personeelsadministratie. (0,88 fte)
- fondsen- en sponsorwerving ter ondersteuning van de directie (0,44 fte)
- beheer en ontvangst bezoekers (2,7 fte)
- verzorging interieur (0,38 fte)

De heer P.C.H. van Beek is in dienst van de Stichting Biesbosch MuseumEiland als museaal directeur (1,11 fte).

Mevrouw A. de Stigter is per 1 juni 2022 in dienst getreden als commercieel directeur op basis van 34 uur per week. (0,94 fte).

Via MidZuid wordt op structurele basis 0,78 fte afgenomen.

Vrijwilligers

Het Biesbosch MuseumEiland beschikt verder over een trouw en meelevend team van vrijwilligers. Voor zowel grote als kleine musea zijn vrijwilligers onmisbaar. In 2021 waren er zo'n vijftientig vrijwilligers op structurele basis actief met onder meer:

- ondersteuning bij baliewerkzaamheden.
- archief werkzaamheden.
- beleidsadviesing.
- activiteiten op PR- en promotiegebied.
- het (dagelijks) beheer van de installaties in/om het gebouw (o.a. biomassakachels).
- het terreinonderhoud.
- specifiek onderhoud aan de Biesbosch Beleving.

Gebouw

- In 2022 is de capaciteit van de septic installatie uitgebreid. De hogere bezoekersaantallen dan oorspronkelijk verwacht maakt dit noodzakelijk.
- Een donatie van de Vereniging Vrienden maakte het mogelijk buitenverlichting langs het toegangspad vanaf de parkeerplaats naar de ingang aan te leggen.
- De gemeente Altena heeft beplanting aangelegd op de parkeerplaats van het museumeiland.
- Ons huidige energiecontract met vaste tarieven loopt tot 1 januari 2024. In 2022 hebben we niet te maken gehad met hogere energiekosten.

Studio Linksboven ontwikkelde een nieuwe speurtocht door het museum. waarbij opdrachten met behulp van een UV-lamp moeten worden opgespoord

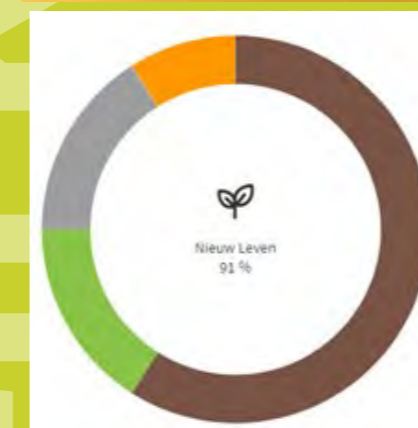
9. Green Key

Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen Biesbosch MuseumEiland

Op 3 februari 2022 heeft de tweejaarlijkse Green Key-keuring plaatsgevonden. De keurmeester heeft aan de hand van de aangeleverde gegevens een rondgang door het gebouw gemaakt en de keuring beoordeeld en een audit door de keurmeester. We zijn met vlag en wimpel geslaagd en mochten ook in 2022 het Green Key GOUD-keurmerk voeren.

In 2022 hebben we meegedaan met de Rabo Club Support-actie. Om onze locatie nog duurzamer te maken, willen we in ons bezoekerscentrum een zogenaamd afvalsorteerstation realiseren, zodat onze bezoekers hun afvalstromen gescheiden kunnen aanbieden. Hiermee voorkomen we dat al het afval van onze bezoekers bij het restafval belandt. Deze actie heeft het mooie bedrag van € 686,59 opgeleverd.

Het totaal aan grondstoffen uit ons afval dat gerecycled kan worden (nieuwe grondstof, groene energie, grijze energie) is 91%. Met de introductie van een afvalsorteerstation voor onze bezoekers (papier/plastic/restafval) proberen we dit percentage te verhogen. Ons uiteindelijke doel is om circulair te worden (0% restafval).

De invoering van statiegeld op kleine plastic flesjes en blik en de subsidie voor consumentenverpakkingen plastic en glas (per 2023) helpen ons hierbij.

Kengetallen:

Er is een vergelijking gemaakt tussen 2019 en 2022, omdat de jaren 2020 en 2021 niet representatief zijn vanwege de corona-periode:

	Verbruik per bezoeker in 2019	Verbruik per bezoeker in 2022
Water	0,01 m ³	0,02 m ³
Elektra	1,70 kWh	2,00 kWh
Afval	0,15 kg	0,17 kg
	Kosten per bezoeker in 2019	Kosten per bezoeker in 2022
Water	€ 0,02	€ 0,04
Elektra	€ 0,27	€ 0,21
Afval	€ 0,04	€ 0,06
Schoonmaakmiddelen	€ 0,00	€ 0,00
Totale milieukosten per bezoeker	€ 0,34	€ 0,31

We hebben ten opzichte van 2019 in totaal 2.000 kg minder afvalverbruik (maar ook zo'n 20.000 bezoekers minder). Onze restafvalproductie is echter gedaald van 6.240 kg naar 1.487 kg!

10. Vereniging Vrienden van het Biesbosch MuseumEiland en sponsors

De Vereniging Vrienden van het Biesbosch MuseumEiland telde in 2022 185 leden en stelt zich ten doel het museum financieel te steunen, maar leden werken ook als ambassadeurs aan de (naams-) bekendheid van het museum.

In de voorbije 25 jaar heeft de vereniging jaarlijks projecten gefinancierd zoals de inrichting van de Huib den Tuinder bibliotheek in het vernieuwde museum; de restauratie van het schilderij van de Sint-Elisabethsvloed, het vertalen van teksten in het museum voor buitenlandse bezoekers en bewegwijzering in het buitenmuseum de Pannekoek. Het jaarlijkse onderhoud van de grienden in het buitenmuseum wordt eveneens mede bekostigd door de Vrienden. In 2022 kon dankzij een donatie van de Vereniging de buitenverlichting op het voorterrein vernieuwd worden.

Op 21 mei werd de jaarvergadering van de vereniging in het museum gehouden en op 24 augustus organiseerde de vereniging een bevertocht voor leden voorafgegaan door een maaltijd in museumcafé Biesonder.

Belangstellenden kunnen zich via de link <https://biesboschmuseumeiland.nl/steun-en-vrienden/> op onze website aanmelden bij de Vereniging.

Het muzikensemble Zeevonk luspeelde bij de officiële opening van de expositie en ook tijdens het afsluitingsweekend

11-Ambitiedocument

In het afgelopen jaar hebben bestuur en directie gewerkt aan een ambitiedocument met globale hoofdlijnen voor het Biesbosch MuseumEiland richting het jaar 2030. Bestuur en directie geven prioriteit aan de realisering van de ambities. Het Biesbosch MuseumEiland (BME) is dé plek waar (Over-)Leven met water (toen, nu en straks) centraal staat in de activiteiten, presentaties en verhalen.

Doelen tot 2030

- presenteren van de ontwikkeling van de Biesbosch (toen, nu en straks) in de vaste en
- wisselende tentoonstellingen en in presentaties, samen met partners;
- groeien in aantal bezoekers met 25% naar 125.000 per jaar
- versterken en verbreden van het educatief aanbod voor de diverse soorten onderwijs (primair, voortgezet, Hoger en Universitair);
- vergroten van de bekendheid van en de waardering voor BME, icoon in de Biesbosch;
- actief deelnemen in de gebiedsontwikkelingen van de Biesboschregio en NL Delta;
- professionaliseren van bestuur en organisatie en zorgen voor een gezonde exploitatie;
- behouden van de status gecertificeerd museum bij Stichting Museum Register;
- werken met partners aan een mooie, duurzame toekomst voor de Biesbosch en de bijzondere locatie van het BME.

Het Biesbosch MuseumEiland realiseert zijn maatschappelijke doelstelling door culturele waarde te bewaren en over te dragen: komende jaren maken we het Biesbosch MuseumEiland klaar voor toekomst. We creëren een plaats waar alle generaties zich thuis voelen, geprikkeld worden en zich kunnen ontwikkelen. We bouwen aan een robuust, modern, veilig, attractief doe- en belevingsmuseum. We laten ons inspireren door maatschappelijke thema's als klimaat(verandering) en milieu vastgesteld en we gaan daar nu mee aan de slag

12- Culturele Codes

Het bestuur van het Biesbosch MuseumEiland heeft in 2022 het ambitiedocument 2022-2027 vastgesteld. Eén van de opgaven die het bestuur zich stelt is de verdere professionalisering van bestuur en organisatie.

Governance Code

Uitgangspunt hierbij zijn voor zover van toepassing de principes en aanbevelingen van de Governance Code Cultuur 2019 toe, die nog niet volledig geïmplementeerd is. In 2022 zijn als eerste stap onze statuten gewijzigd. In 2023 worden bestuurs- en directiereglement hierop aangepast. Het bestuur is verantwoordelijk voor zijn samenstelling en waarborgt daarbij deskundigheid, diversiteit en onafhankelijkheid.

Code Diversiteit & Inclusie

Het Biesbosch MuseumEiland onderschrijft de code en streeft ernaar om op alle P's van de code (Partners, Personeel, Programma, Publiek) de diversiteit en inclusie te verbeteren. In mei 2022 is als nulmeting een eerste scan gedaan met een redelijke score als uitkomst. Op het onderdeel Partners scoorden we het laagst: er wordt minimaal (bewust) rekening gehouden met diversiteit. Op de onderdelen Personeel, Programma en Publiek staan we wel open voor diversiteit, maar is het nog geen onderdeel van de kern van de organisatie.

De organisatie is aan de slag met een stappenplan om Diversiteit & Inclusie verder te implementeren.

Code Fair Practice

De Stichting Biesbosch MuseumEiland erkent de Fair Practice Code en onderschrijft het streven voor duurzaam, eerlijk en transparant ondernemen en werken in kunst en cultuur.

Sinds januari 2021 zijn we als Stichting Biesbosch MuseumEiland toegetreden tot de Museumvereniging en passen we de Museum-cao toe, qua salariëring en secundaire arbeidsvoorwaarden. Functiebeschrijvingen zijn echter (nog) niet aangepast op basis van het handboek van de Museumvereniging.

De Biesbosch is door mensen gemaakt. Het is natuur met een voor Nederland belangrijke cultuurhistorie: hier hebben mensen gevochten tegen het water, polders gemaakt, de natuur naar hun hand gezet met een heel eigen griend- en rietcultuur, maar ook weer ontpolderd en teruggegeven aan de natuur.

Van oudsher speelt de Biesbosch een belangrijke rol bij de waterbeheersing van Nederland. Ook de huidige ontwikkelingen in het kader van Ruimte voor de Rivier zijn hier een prachtig voorbeeld van. Mensen van overal ter wereld komen in de Biesbosch kijken hoe Nederland omgaat met het water. Daar hoort een plek bij waar mensen op een goede manier worden ontvangen en geïnformeerd. Dat kan op het Biesbosch Museumeiland.

www.biesboschmuseumeiland.nl

